

POVĚSTI A PŘÍBĚHY Z KRAJE POD KŘEMEŠNÍKEM

Jakub Mařík

Markéta Dlouhá

Barbora Kopencová

Lutfia Gabarinová

Jakub Volf

Martin Fürst

POVĚSTI A PŘÍBĚHY Z KRAJE POD KŘEMEŠNÍKEM

Jakub Mařík

Markéta Dlouhá

Barbora Kopencová

Lutfia Gabarinová

Jakub Volf

Martin Fürst

SOUKROMÉ REÁLNÉ GYMNÁZIUM PŘÍRODNÍ ŠKOLA, O.P.S.

PRAHA 2001

VRAŽDA SLUŽKY

Jedna z nejvyhlášenějších hospod v Počátkách je stále hostinec u Karásků. Dodnes je však zmizení zdejší služky opředeno tajemstvím. No, bylo to asi takhle:

Hospodský Bedřich byl urostlý, brunátný muž. Byl podlézavý a chytrý jako liška, každý se před ním měl na pozoru. V jeho hospodě sloužila i mladá služka Marjánka. Neměla rodiče ani příbuzné a tak si musela na živobytí vydělávat tvrdou prací. V hostinci u Karásků to neměla lehké, hospodský k ní byl tvrdý a neodpustil jí žádnou maličkost.

Jednou večer, to už byla Marjánka ve své ložnici, uslyšela najednou podivné sténavé zvuky ze dvora. Vykoukla a uviděla, jak se v koutku dvora krčí malé prase a k němu se blíží hospodský s obrovskou sekerou. Služce poklesla brada a uvědomila si, že krutý hostinský poráží vepře načerno. Bedřich však nebohou služebnou spatřil a zděsil se, že ho chytila při činu. Bylo pochopitelné, že ji chtěl umlčet, ale od té doby ji už nikdo nespapal. Lidé si vyprávějí, že nebohou služku snědli i s prasetem ve výtečném salámu.

HORYMÍR A BARBORKA

Pokud by se někdo rozhodl navštívit Častrovský zámek, je třeba ho upozornit, co se vše může přihodit. Pokud je v navštěvování podivných míst zkušený, pak jej nemůže překvapit např. Bílá paní, jež je zde někdy k vidění. Mohla by se mu také naskytnout podívaná, jakou skutečně dosud nezažil.

Jeden den v roce se totiž na zámku od rána do večera odehrává zvláštní výjev. Vrata zámku se náhle rozletí a vyjede z nich statný Horymír se svou ženou Barborkou v honosném kočáře. Po chvíli se za nimi vyřítí jeho žárlivý bratr a dá se do jejich pronásledování. Všichni tři takto zamíří do nedalekého lesa, kde však najednou zmizí, jako by se vypařili. Pokud si však vyděšený pozorovatel v této chvíli myslí, že vše skončilo, tak se mýlí. Za chvíli se totiž všichni nevysvětlitelným způsobem objeví zpět na zámku a vše se opakuje. A tak po celý den.

Kdybychom pátrali po příčině tohoto jevu, mohla by nám napovědět jiná pověst, která se v kraji traduje. Vypráví o tom, jak nedaleko tvrze Barborka žili

kdysi dva bratři. Starší z nich měl krásnou ženu Barboru, na které však i mladší mohl oči nechat. Po nějakém čase přišla do kraje vojska. Není jisto, proč byl mladší bratr služby ušetřen, ale odešel jen ten starší. Dlouho, předlouho na něj čekali, zvláště pak jeho žena. Nakonec byl prohlášen za mrtvého. To byla konečně příležitost pro mladšího bratra. Neváhal a požádal hned Barborku o ruku. Ta souhlasila. Druhý bratr však nebyl mrtvý. Po dlouhé době se přece jen vrátil. Když viděl co se stalo popadl jej vztek. V návalu hněvu svého bratra zabil a jeho sídlo vypálil. Barborka však byla něžná duše a to na ní bylo příliš. Ze všech těch událostí se pomátla a v troskách vypáleného sídla se utrápila k smrti. Od té doby se tam říká na Barborce.

Je ještě jedna verze, podle které starší bratr se jmenoval Želimír a mladší Vojslav. Po návratu z války Želimír obléhal Vojslava s Barborou v Častrově. Vojslav byl zabit a Barbora zajata. Želimír se nad ní slitoval a dal jí milost, ona se však krátce nato otráвила.

Želimír byl událostmi zdrcen, proto hledal útěchu v alkoholu. Jednou jel opilý na koni kolem rybníka, spadl a zlomil si vaz.

STUDÁNKA PÁNĚ

V těžkých dobách, kdy byli pronásledováni nekatolíci, se jedné studánce pod Javořicí začalo říkat Studánka Páně. Jestli chcete vědět jak se jí tohoto jména dostalo, tak si pozorně přečtete tuto pověst, která o ní vypráví.

Když pronásledovatelé dorazili i k okolí Javořice, stala se studánka shromaždištěm lidí, kteří byli věrní evangelické víře. Neměli žádný kostel, ale na bohoslužby jim postačil kamenný stůl. Při jedné bohoslužbě byli přítomní nemile překvapeni pronásledovateli. Kněz věrných evangelíků na poslední chvíli vhořil kalich do čisté a čiré studánky, aby ho pronásledovatelé nespátřili. Vtom se stal zázrak. Přestože studánka byla čirá a katolíci do ní nahlíželi, nebylo nic vidět a kalich zůstal jimi nespátřen.

Když pronásledovatelé odešli, věrní evangeličtí se vrátili ke studánce. Kalich tam našli ležet na dně studánky nepoškozen. Proto se této studánce dodnes říká Studánka Páně.

Jiná verze pověsti však okolnosti příběhu líčí zcela jinak:

Nedaleko Počátek je krásná studánka s průzračně čistou a snad i léčivou vodou. Říká se jí studánka svaté Kateřiny.

V dobách, kdy v kraji působil Jezuitský řád, těšila se studánka lidové úctě. Konaly se u ní nejrůznější pobožnosti a voda z ní byla pro všechny přímo posvátná. Jezuité se proto rozhodli sloužit zde dokonce mše. Jednoho dne se opět u studánky konala bohoslužba. Kněz Fjodor právě držel v rukou kalich, vykládaný drahými kameny, ve kterém bylo proměňováno víno v krev Páně, když vtom doprostřed shromážděných lidí vtrhli vojáci. Byli to nejspíš křížáci. Kněz se tak lekl, že odhodil kalich i s vínem rovnou do studánky. Náhle se však stalo něco, co nikdo nečekal. Studánka se i s knězem zavřela. Po Jezuitovi nezůstalo ani stopy.

Lidé zůstali stát nehybní, jak byli zkoprnělí. Vojáci rázem zapomenuli na vraždění a jen zírali na místo, kde ještě před chvílí stál farář a třpytila se hladina čiré vody. Byla to jistě pomoc shůry, neboť jen díky této záhadné události stačili lidé před vojáky utéct. Ale kam se kněz poděl, to nikdy nikdo nezjistil.

PODIVNÁ SKÁLA

Blízko Javořice stojí podivuhodná skála. Budu vám vyprávět, jak toto místo vzniklo.

Bylo horké sobotní odpoledne a v pekle byla ohromná hostina, protože se tam podařilo dostat jednoho namyšleného pána z Myklenic, který měl už pěkné zásoby hříchů i pro jiné.

Tak tedy čerti si tam pěkně užívali.

Jeden čert, který se jmenoval Šplecháč, měl ten den velmi důležitou práci, měl nést obrovské kameny na nedaleký hrad, protože jeden hradní pán se čertům upsal krví, že za dvacet let půjde do pekla výměnou za tři přání. Toto bylo jeho první. Šplecháč se tedy vydal na cestu, ale poněkud to s veselím přehnal. Uletěl pěknou vzdálenost, když ho všechny síly opustily a ohromné kameny pustil.

A od té doby tam na tom místě stojí skála, které se říká Míchova nebo Mni-chova.

DUDÁKŮV KÁMEN

U jednoho velkého, bílého kamene v lese se scházeli Vojtěch s Markétou. Vojtěch byl synem sedláka Jíry, byl vyučený kovář a Markéta byla dcerou sedláka Míry. Jíra a Míra byli dobří kamarádi a jejich vztah schvalovali, ale byla zvyklost, že ženich nevěstu nesměl den před svatbou vidět. Ale milenci tuto zvyklost porušili a sešli se u kamene v lese.

Nějakou náhodou za kamenem seděl dudák, Vojtěch s Markétou si ho vůbec nevšimli a tak si dudák řekl: „Teda, teda, to je drzost porušit tuto starou zvyklost v tomto kraji, myslím, že jim dám za vyučenou!“ Dudák začal hrát na své staré dudy. Milenci se strašně vylekali a úprkem letěli do vesnice a ještě celí večer z toho byli nesví a vyčítali si, že tam vůbec chodili.

Od té doby se říká tomu místu Dudákův kámen a každý úplněk v jedenáct hodin se odtamtud ozývají dudy.

KRYŠTOF Z BUDŠTEJNA

Baron, který žil na zámku Žirovnice, byl velice ješitný a o své panství se nestaral. Raději pořádal pitky, ale nejradši jezdil za řeznickovou manželkou, paní Brechenovou. Chodil za ní velice často, samozřejmě když řezník nebyl doma. Žena byla velice krásná. Baron Kryštof jí velice rozmazloval, nosil jí drahé šaty a šperky.

Jednoho dne, když byl Kryštof zase u řeznickovy ženy, hlučně se zavřely vstupní dveře do chalupy – byl to řezník. Kryštof urychleně spakoval své věci a už se chystal otevřít okno, aby tiše zmizel, ale v tom do ložnice vtrhl Brechen s řeznickým nožem. Několikrát zabodl svůj nůž do vyděšeného i překvapeného Kryštofa a když si uvědomil, co udělal, utekl i se zkraveným řeznickým nožem do lesů.

Baron zemřel. Avšak nezůstal nepotrestán. Strážce chtěly svého pána pomstít, a tak vyhledaly Brechena a odvedly ho na zámek, který byl pokrytý černým sukmem. Hned ten den byl popraven na zámeckém dvoře.

Prý ještě než mu stali hlavu, proklel svou nevěrnou manželku. Poté zemřel.

V kraji se však vypráví ještě jedna verze této pověsti. Podle ní to bylo všechno asi takhle:

Mladý syn zámeckého pána ze Žirovnice byl záletný, rád navštěvoval krčmu v podhradí, pořádal hony, pitky a za jednu ze svých oblíbených radovánek považoval i navštěvování krásné a svůdné řezníkovy dcery Judity. Judita měla mladého pána ráda, avšak on to s ní nemyslel vážně a jen ji využíval.

Jednou, když se zase tajně milovali v Juditině podkrovní komůrce, rozlétly se dveře a na prahu stál řezník. V místnosti bylo šero, avšak přesto mohl dostatečně dobře rozeznat, co se tu dělo. Byl nepříčetný. Popadl dlouhý řeznický nůž a vrhl se na zámeckého pána, který se v rouše Adamově krčil v rohu.

Judita běžela do zámku pro pomoc, ale mladého pána již nikdo nevzkřísil. Řezník z města zmizel a po nějaké době se začal ve městě objevovat jeho duch se zakrvaveným nožem.

ČERTŮV HRÁDEK

V Dolní Vsi bydlela již od narození mlynářka. Muž jí už zemřel, a tak bydlela sama s dcerou Ančou. Měly mlýn a nic jim nechybělo, ale jak už to tak bývá, dceři se zachtělo vdavků. Matka ji v tom samozřejmě podpořila. Anča byla vyhlášená krasavice a tak přijeli ženichové ze široka daleka. Anče se líbili všichni, ale usmyslila si, že si vezme jen toho, kdo pro ni postaví hrad do svítání.

Podmínka byla velice těžká a řada nápadníků to vzdala. Zbyl jen poslední, velice podivný. Byl vysoký, měl vlasy černé jako uhlí, a místo jedné nohy měl kopyto. Asi jen slepý by nepoznal, že je to čert. Anča dostala strach, ale dala slib a mohla jen doufat, že to čert nestihne.

Čert začal při západu slunce. Nosil kameny z lomu a stavěl hrad na kopci tyčícím se nad vesnicí. Začalo svítat a čert nesl poslední kámen. Když byl v půli cesty, uslyšel hlasité zakokrhání. Vztekle odhodil kámen a zmizel v pekle. Od té doby se nedostavěnému hradu říká Čertův hrádek.

ŠIBENICE NA STRAŠÍMI

Na kopci poblíž Strašimi byla prý dříve šibenice. Pán, kterému patřilo okolí i s kopcem, měl strašně rád své zlato. Jednou při obědě zjistil, že mu někdo ukradl zlaté přibory. Začalo zběsilé vyšetřování, při kterém neprávem odsoudili čeledína pro trest smrti oběšením. Chvilka popravky nastala a čeledín vykřikl: „Hrom do tý šibenice!“ A vtom do šibenice sjel blesk a šibenice se rozpůlila. Přítomní to považovali za zázrak a krádež se začala znovu vyšetřovat. Přišlo se na děvčku, ale pro tentokrát nezvolili trest smrti, nýbrž nějaký mírnější trest. A šibenice se zrušila.

ZABITÁ NEVĚSTA

Za časů častých válek si v okolí Milíčova namluvil švarný junák Milíčovskou dívku. Měli se hrozně rádi a chtěli se vzít. Ale jelikož byl statný a silný, tak si ho vojna našla. S milou si slíbili věrnost, a že na sebe budou čekat. Ale vojna byla dlouhá, předlouhá, až to dívka nevydržela a namluvila si ne zas tak mladého, ale bohatého sedlákovu syna.

Po delší době táhnul pluk, v němž sloužil onen junák, okolo Milíčova. Tu noc se utrhł od ležení a navštívil své rodiče. A jak se prý má jeho milá. Rodiče posmutněli, protože další den se chystala svatba.

Přečkal do rána za kamenem u cesty, kudy měl jít svatební průvod. Když druhý den kolem procházeli svatebčané, počkal si na svou milou, jednou ranou zastřelil ji a druhou sebe. Do toho kamene, za kterým byl schovaný, později zapustili železný kříž, který tam už není, ale pamětníci na něj vzpomínají.

PLAČTIVÁ LOUKA

V lese za Počátkami měl na starost půl lesa jeden hajný a druhou půlku druhý. Myslivec Bohdan byl velice bohatý díky získanému dědictví. Jeho soused Jaromír mu k smrti záviděl, nebylo dne, kdy by neměli nějakou potyčku. Boh-

dan měl pět dětí, byly jedinou památkou na jeho ženu. Jednoho dne hned z rána šel Bohdan na nedalekou louku na lov. Když tam došel, dočkal se nemilého překvapení. Uprostřed louky stál jeho soused. Jakmile ho Jaromír uviděl, zalesklo se mu v očích a bez přemýšlení Bohdana zastřelil. Když se to dozvěděly děti, zemřely žalem.

Od té doby se říká, že když se na té louce, kde se to stalo, seče tráva, na seno vždy začne pršet. To prý hajného děti stále pláčou.

O POVĚŘČIVÉM MLYNÁŘI

V Častrovském mlýně, který stál na potoku za městem nedaleko rybníka, se kdysi usadilo podivné strašidlo. Byl to duch pověřčivého mlynáře, který věřil, že každý úplněk vylézá čert z nedaleké skály, aby ho vzal s sebou do pekla. Ze samého strachu dostal mrtvici a zahynul, bylo to zrovna o žních. A od té doby tam straší jeho duch a protože to bylo o žních, duch mlynáře má kolem pasu uvázané povříšlo. Objevuje se každý úplněk a čeká až ho vysvobodí nějaká lidská bytost, která mu to povříšlo odřízne.

DUCH S KLÍČEM

Na Batelovském zámku žil velice bohatý a lakomý baron, který měl zlata plný zámek a nikomu nikdy nic nedal, neboť spíš bral, než dával. Každý večer chodil kontrolovat své bohatství, které měl zamknuté několika klíči, tak se o něj bál. Nikdo ze zdejších lidí netušil, kde má zlato ukryté.

Tak to šlo delší čas. Bohatství přibývalo a s ním i strach z krádeže. Jednoho dne ho samým strachem ranila mrtvice a bohatý baron zemřel.

Od té doby se na zámku zjevuje jeho duch s klíči od tajné skrýše a schází do podzemních chodeb, kde byl poklad nejspíš ukrytý. Děje se to jednou za měsíc, ale není to pravidelné. Možná proto, aby si na něj někdo nepočíhal a neuloupil jeho tajemství, které si odnesl s sebou do hrobu.

VESELÁ

Nedaleko města Častrov se nachází obec Veselá. Její název však rozhodně nevystihuje příhodu, která se zde prý udála.

V obci kdysi bydlel kostelník Jiří. Byl již starý, ale stále oddaný své práci. Pracoval v kostele od rána do večera, a když nepracoval, tak s naprostou odevzdaností seděl na lavici před oltářem a setrval v modlitbě. Lidé z vesnice ho měli rádi, a to nejen díky jeho spolehlivosti, ale také kvůli jeho dobrosrdečnosti a ochotě.

Ona tragédie, kvůli které dodnes truchlí celá ves, se stala jednoho pozdního červnového večera. Jiří byl již doma, když uslyšel daleké, ale stále se přibližující hřmění. Beze sporu ohlašovalo bouři. Do hodiny již byly blesky a burácely hromy. To dokonce i zkušenému kostelníkovi nahnal hrůzu. Rozhodl se tedy, že noc přečká v kostele, kde se bude určitě cítit bezpečněji.

Když vyšel ven, vítr mu do tváře vhodil ledovou hrst vody. Rychle přeběhl ke kostelu a trhnutím otevřel dveře. Uvnitř byla hluboká, tichá tma. Kostelník ani nerozsvěcel svíce a hned uleh na jednu z lavic. Konečně se cítil v bezpečí a v klidu usnul.

Ani nevěděl, jak dlouho spal, když uslyšel ohlušující ránu. To uhodil blesk do kříže na špičce věže. Kostel vzplál tak rychle, že se Jiří ani nestačil dostat ke dveřím. Oheň brzy vše pohltil. Starý kostelník zemřel se sepjatýma rukama před oltářem, očistěn od všech hříchů tak, jak si přál.

ČERT

Už je to skoro osmdesát let, co v Počátkách na náměstí záhadně vyhořel dům a v něm skončil čtyřicetiletý Josef Hrubý. Lidé si dodnes povídají, že to bylo asi takhle:

Josef Hrubý již delší dobu toužil po vlastní krejčovské živnosti, ale pořád na ni neměl dost peněz. Jednou, když se procházel po břehu Krvavého rybníka a přemýšlel, kde sežene peníze, zjevil se před ním zvláštní muž smrdící sírou. Josefovi bylo hned jasné, kdo to je: „Čert.“ „Ano, to jsem já, jsem vám k službám. Víím, po čem toužíte. Já jsem tu od toho, abych vám vaše přání splnil.

Stačí jen podepsat.“ Krejčí se nerozmýšlel. „Za rok si pro vás přijdu,“ slyšel už jen vzdálený hlas.

Krejčí se vrátil domů se smíšenými pocity. Nevěděl, jestli se radovat, nebo se bát. Když došel ke svému domu, všiml si, že nad vchodem visí veliká cedule s nápisem: JOSEF HRUBÝ – KREJČÍ.

Od té doby se mu dařilo velice dobře, jen ho stále tížil zvláštní pocit beznaděje. No a jak už to tak bývá, ani kuře zadarmo nehrabe a nic netrvá věčně. Čerti své sliby plní, to ví každý, a tak tomu bylo i tentokrát. Jedné letní noci už slyšeli obyvatelé Počátek jen hlasité sténání a ráno našli vyhořelý dům smrdící sírou.

A pokud se pověst nemylí, krejčí se dodnes smaží v pekle.

BALEKŮV MLÝN

Nedaleko kamenného lomu v Počátkách byl nově vystavěn mlýn. Ještě neměl ani jméno a na starost ho měl mladý Bohuš. Stále přemýšlel o tom, jak mlýn nazvat.

Jednou, když takhle mlynář seděl na lavičce před mlýnem, uviděl vzduchem letět čerta. Přistál před ním a ptal se ho: „Pantáto, že jsi se lek’?“ Bohuš odpověděl: „Ba, lek!“ A od té doby se mlýn jmenuje Balekův.

RYBNÍK HLADOV

Vrchnost, která vládla v okolí Ctiboře, přišla vinou hýřivého hospodaření do chudoby. Bylo to tak hrozné, že už neměla ani co do úst vložit a potřebovala nutně jídlo. Rozprodala již všechny cennosti, rozpustila všechno služebnictvo a nakonec jí nezbylo nic jiného, než aby začala rozprodávat i samotné panství. Jeden ze svých rybníků prý prodala jiné vrchnosti za mísu hrachu a dva bochníky chleba. Od té doby se tomu rybníku říká rybník Hladov.

DEN DUCHŮ

Byla jedna vesnice a v ní žili dva sedláci, kteří byli velcí přátelé. Až jednoho dne jeden z nich, Petr se jmenoval, zemřel. Jiří byl velice smutný a tak se večer o dušičkách vydal do kostela, aby se za něj pomodlil.

Když už byl u kostela, zahlédl světlo. Trochu se polekal, ale odhodlal se a vešel dovnitř. Když otevřel dveře, přeběhl mu mráz po zádech. Všude kolem něj byli zemřelí lidé, příbuzní a sousedé. Poklekl a začal se modlit za svého souseda, když vtom k němu přišel jeden z mrtvých. Jiří se duchovi podíval do tváře a viděl, že to je Petr. Ten mu řekl: „Rychle utíkej pryč! Zanechej tady nějakou věc a co se s ní stane, to by se stalo i s tebou.“ Sedlák tedy odhodil kožich a spěchal domů.

Celou noc se pak ještě třásl nad tím, co viděl. Druhý den ráno si dodal odvahy a šel tam. Uviděl v kostele svůj kožich roztrhaný na kusy a před kostelem na každém hrobě útržek.

KRVAVÝ RYBNÍK

Za dob husitských válek, které v míře nemalé již drahnou dobu sužovaly zemi, se u rybníka Bor nedaleko Počátek strhla veliká bitva. Odhodlaná Žižkova vojska a rozzuření křižáci táhli proti sobě s neobvyklou zuřivostí a odhodlaností. Střetli se přímo na hrázi rybníka, kde se rozpoutal zuřivý boj.

Byl to hrozný pohled. Zanedlouho leželo na zemi tolik sražených a znetvořených těl, že krev, která z nich prýštila, tvořila potoky rudé jako žhavá láva. Tekla v proudech rovnou do rybníka, takže hladina svítila do tmy jako pekelné oči. Dodnes se říká rybníku Krvavý.

Když už se zdálo, že nezůstane jediný voják živý, stalo se náhle něco, co nikdo nečekal. Vojáci leknutím pustili zbraně na zem a chvíli jen stáli oněmělí úžasem, zraky upřené doprostřed rybníka. Vzápětí začali jeden po druhém padat na kolena.

Na velkém čtvercovém kameni uprostřed hladiny stála Panna Maria, ve vši své kráse, čistotě a dobrotě. Její laskavý pohled spočinul na zkrvavených mužích. Byl to pohled milující matky a z očí každého, koho se dotkl, vytryskly slzy.

Nenávist se vytratila a ve všech srdcích zavládl mír. Nikdo nevěděl, jak dlouho tam Maria stála, ale v jednom se všichni shodli: samo nebe ji seslalo, aby ukončila zbytečné krveprolití.

VESNICE PAVLOV

Ve vesnici Pavlově stával zámek. Odedávna zde žil rod Pavlů, podle kterých se vesnice jmenuje. Šlechtic Vladivoj zámek obýval již od narození.

Vladivoj byl vdovec skoro už čtyři roky. Jeho žena Kateřina mu za svého života dala tři dcery: Ludmilu, Elišku a Božidaru. Všechny tři se již od narození povahově velice lišily, a tak není divu, že nenacházely společnou řeč. Kdykoliv byly všechny tři pohromadě, přely se a hádaly jako saně. Jejich nejoblíbenějším tématem bylo, kdo převezme dědictví.

Zlom nastal po otcově smrti. Lakomá Božidara chtěla mít všechnen majetek jen pro sebe, a tak se rozhodla provézt děsivý plán. „Zabiju je!“, umínila si, a také tak udělala. Ubohoun Elišku zadržela na nejvyšší věž zámku a Ludmilu nechala zamordovat. Teď konečně mohla být spokojená – celý majetek byl její.

Od té doby ji však každou noc tísnily hlasy obou sester, vycházející z věže. Všechna radost z nezměrného bohatství byla ta tam. Božidaru nenechalo svědomí chvíli v klidu, až to nakonec nevydržela, a rozhodla se s trápením skoncovat. Vystoupila na nejvyšší věž, v jejíž zdech úpěla její sestra, a vrhla se dolů. Od té doby již nikdo nikdy žalostné hlasy zavražděných neslyšel.

DIVÉ ŽENY

V Pelhřimově se dodnes vypráví jedna zajímavá pověst. Je to příběh o divých ženách, které prý sídlily v lese za vesnicí. Každý večer při měsíčku vycházely na louku a tančily. Lidé se jich velice báli a říkali, že když se k nim někdo přiblíží, zabijí ho.

Jednou šel kolem jeden mladý mlynář, a když je uviděl, jak tam tančí v měsíčním světle, okouzlen nevýslovnou krásou se k nim vydal. Sotva se však přiblížil, popadla ho první a začala s ním tančit tak rychle, že se mu v mžiku točila hlava. Tak se na něm prostřídaly všechny. Mlynář křičel, že už nemůže, ale ony s ním tančily a tančily až ho utančily k smrti.

LES HOLEJTNA

K jednomu lesíku poblíže Batelova se váže tato pověst:

Vždy po setmění se zde objevovalo hrozné strašidlo – hejkal. Když tudy procházel nic netušící člověk, skočil na něj a zabil ho. Hejkal s mordy nepřestával, lidí ubývalo a vesnice potřebovala zachránce.

Jednou se jeden občan rozhodl, že hejkala chytí a zabije. Lidé mu ochotně půjčili potřebné vybavení, aby mohl už za soumraku vyrazit. Když byl uprostřed hájku, cosi za ním zaharašilo. On se tak lek, že mu vlasy vstaly hrůzou. Rozběhl se po cestě k Batelovu a už se do lesa nevrátil.

Hejkal už v lese neřádí. Neví se, jestli vesnici zachránil nějaký odvážnější dobrák, nebo zda hejkal umřel stářím, ale tvrdí se, že se ten občan tak lekl, že mu vlasy už nikdo nesčesal.

CEREKEVSKÝ POKLAD

O tom, že je na Cerekevsku poklad, ví v tomto kraji snad každý. Jedna děvčečka s čeledínem mu byli dokonce nadosah. Poslouchejte, co se podle této pověsti vypráví.

Jeden majetný sedlák, jenž vlastnil půdu i hojnou čeládku, měl čeledína, kterého nenechal odpočinout. Dokonce i na Velký pátek, kdy se nesmí se zemí hnout, poslal ho na pole vysekávat plané keřky a jiný plevel, který mu hubil úrodu. Sám se tak chtěl vyhnout Božímu trestu, proto zůstal doma.

Když se blížilo poledne, zašla děvečka za čeledínem, aby mu přinesla krajíc chleba k obědu. Rozmlouvala s ním o všem možném, když tu ztuhla jako kámen. Vprostřed pole ze země vyšlehl čistě modrý plamen. Oba věděli, že vychází z jámy, v níž byl ukrytý poklad.

Děvečka chtěla běžet k tomu místu, ale čeledín ji zarazí a povídá jí: „To bys, děvče zlatý, musela mít modrou zástěru tak velkou, abys s ní plamen zakryla. Jedině tak bychom mohli bezpečně proniknout přes oheň do jeskyně a nabrat si z pokladu, co je nám libo.“ Ale děvečka takovou zástěru neměla, a tak z pokladu nebylo nic. Na tom místě však na památku zůstala opálená hlína.

HROBY VOJÁKŮ

Před dávnými časy, snad za dob husitských válek, táhl Horní vsí neohrožený bojovník Jan Hvězda se svým udatným vojskem. Měl namířeno na hrad Janštejn a na vesnici Lhotku. Obě sídla nemohla dlouho vzdorovat a Hvězda je hravě dobyl. To mu však nestačilo, neboť měl již dávno spadeno na nedaleké město Telč. To bylo však chráněno velice dobře. Ze dvou stran byly rybníky a ze třetí mohutný příkop.

Bitva, která se před branami města strhla, byla velkolepá. Mnoho mladých životů zde našlo svůj hořký konec. Přesto, že Jan Hvězda byl zkušený vojevůdce, město bylo příliš dobře bráněno, a tak byl nakonec poražen. Zbytek jeho pluku se odpotácel z bojiště prosáklého krví.

Vojáci byli znaveni po těžkém boji a rány, které utřžili, byly hluboké. Ještě bolestivější však byla nečekaná prohra. Pomalu postupovali lesem zpět ke svým domovům a jejich polámaná brnění vydávala takový hluk, že si nikdo nevšiml podezřelého šumu a varovného houkání. V lese byl někdo, o kom neměli ani ponětí.

Když přišli na mýtinu, kde si chtěli odpočinout, strhla se náhle ještě jedna bitva. Přepadli je loupežníci. Bylo jich sice mnohem méně, ale zato byli plní síly a pečlivě na bitku připravení. Nebylo těžké znavené vojáky přemocit. Z Hvězdových mužů nezůstal jediný živý, i sám chrabrá vojevůdce v tomto nerovném boji padl.

Povídá se, že jejich hroby jsou v těch místech stále, snad někde asi sto kroků od „vlčí jámy“. Nikdo je však nikdy nenašel.

OHNIVÝ PES

Hájovny na Barborce se odedávna každý, kdo pocházel z Častrovského kraje a znal místní poměry, zdaleka vyhýbal a hajný, který dům obýval, musel mít silnou náturu. Pokud totiž chtěl v hájovně nějaký čas vydržet, musel si zvyknout na podivný výjev, který se zde opakoval každou noc.

Přesně o půlnoci se náhle odkudsi zjevil veliký, hrozivý pes, kterému z tlamy šlehaly plameny. Říkalo se mu proto „ohnivý pes“. Pokaždé stejnou cestou vběhl do podzemní chodby, která spojovala Barborku s nedalekým zámkem, a zmizel. Není vyloučeno, že „ohnivý pes“ straší v hájovně dodnes.

BALEKOVO PEKLO

Když by někdo z vás nakoukl do mapy Pelhřimovského okresu a našel tam Balekovo peklo, jistě by mu to vrtalo hlavou. Proč zrovna v těchto, jistě velice krásných místech by mělo být peklo? Ať se tedy jde podívat. Když pečlivě prohlédne všechny kameny v okolí, jistě na jednom z nich najde zřetelný otisk kopyta a sedící části těla.

Vypráví se totiž, že do těchto míst kdysi zabloudil čert. Byl již znaven dlouhou chůzí a tak si vybral pěkný kámen a na něj se posadil. Pravou nohu pokrčil, aby o ní mohl opřít hlavu, která mu stále více těžkla, jak jej přemáhala únava. Po chvíli odpočívání se donutil k dalšímu pochodu. Líně tedy vstal a odpotácel se po lesní pěšince, patrně hledat ztracenou bránu do svého pekelného domova. Jak byl ospalý, ani si nevšiml, že na balvanu po něm zůstal otisk kopyta a zadku.

Obrys byl tak zřetelný, že nemohl dlouho zůstat bez povšimnutí místních obyvatel. Ti brzy začali místo říkat Balekovo peklo.

LIBKOVA VODA

Kdo by někdy náhodou či úmyslně navštívil malou, avšak milou vesničku Libkova voda, jistě by si po krátké procházce všiml mohutné, staleté lípy. Pak by

se asi sám sebe ptal, zda to nějak souvisí s názvem obce. Inu, souvisí i nesouvisí. Ale právě o tom vypráví naše pověst.

Před nějakým časem žil ve vsi chalupář, který se jmenoval Libek. Ten si jednoho dne usmyslel, že si vykope studnu, aby snad nikdy neměl nouzi o vodu. Dlouho hledal vhodné místo, až ho našel. Studnu začal kopat přímo pod starou lípou. Studna zde již sice dávno není, ale vesnice se od té doby jmenuje Libkova voda.

PRÁŠIVÁ VESELÁ

Ve vesnici Prášivá stávala kdysi tvrz, kterou obýval jakýsi šlechtic. Jak už to tak bývá, po jeho smrti byla tvrz rozebrána a kameny použity na stavbu vytouženého obecního domu. Shodou okolností, nebo snad jen pro zjednodušení stavby, bylo pro novostavbu vybráno právě místo bývalé tvrze.

Do nového obecního domu se záhy nastěhoval jakýsi velice veselý člověk. S ním měli v obci o zábavu postaráno. V jednom kuse pořádal všelijaké pitky a svou dobrou náladou a vtipy dokázal rozzářit celou vesnici. Od té doby už se Prášivá nejmenuje Prášivá, ale Veselá.

JEŠTĚNICE

V dobách, kdy v celém českém království zuřily husitské války a Jan Žižka z Trocnova byl postrachem všech katolických pánů, doslechl se i hradní pán z Janštejna, že se má připravit na jeho návštěvu.

Naštěstí zpráva o plánovaném útoku Žižkova vojska přišla dost brzy, a tak hradní pán udělal vše, co bylo v jeho silách, aby hrad dobře opevnil. Přesto byl stále plný obav a neustále vyhlížel směrem, odkud vpád husitů čekal. Když už si myslel, že by nepřátelské vojsko mohlo být blízko, vyslal do okolí dva zvědy. Ti mu museli každou chvíli hlásit, zda již Žižka jede. Pokaždé se jich hradní pán otázel: „Ještě nic?“ A zvědové na to: „Ještě nic!“ Dodnes se podle toho vesnice, kterou Žižka cestou k Janštejnu projížděl, jmenuje Ještěnice.

ADÁMEK

V kraji, kde leží ne zrovna malá vesnice Božejov, žil kdysi zámecký pán Alpek. Vládl na svém panství krutě a sobecky. Byl to snad nejneshesitelnější pán, jakého kdy v celém dalekém okolí pamatovali. Nejhorší ze všeho byla roboty. Hnal své poddané na pole hned za rozbřesku a domů je pouštěl skoro za tmy. Kdo měl doma nějaké to vlastní políčko nebo pár zvířat, neměl kdy se o ně postarat. Lidé žili několik let ve stále větší bídě, až jim začala docházet trpělivost.

Jednoho dne si milostpán usmyslel, že počene robotníky na práci i v neděli. Po dlouhé celodenní práci se jeden chasník, a byl to zrovna ten od kterého by to nikdo jaktěživ nečekal, dopálil, postavil se rozkročmo směrem k zámku a vykřičel všechny nadávky a výčitky, na které si jen vzpomněl, přímo Alpekovi do oken. Reakce byla přesně taková, jakou každý očekával. Alpek zrudl vzteky a neobutý vyběhl ven. V ruce držel bič a mířil přímo doprostřed pole ke zmíněnému buřiči. Lidé se před ním rozestoupili, neboť byli po léta zvyklí se ho bát. Jen odvážný chasník zůstal vyzývavě stát na svém místě. Když však na jeho tělo dopadla první rána bičem, v lidech převládla zuřivost a touha po pomstě. Vrhli se na zámeckého pána, ten s kosou, ten s cepem nebo s hráběmi, a každý se snažil vypočíst mu všechno, co na něj za ta léta měl.

I zámecká paní Alžběta si brzy všimla, že na poli je nějaký ruch. Vyklonila se z okna a chvíli pozorovala houf sedláků, než ji došlo, co se vlastně děje. Uprostřed nich spatřila svého Alpeka, vydaného napospas tvrdým ranám cepů a kos. Nevěděla, jak mu jinak pomoci, a tak jen celá vyděšená volala: „Adámku, Adámku, utíkej do zámku!“ Bylo však pozdě. Rozzuřený dav Alpeka ubil k smrti.

Na tuto památku selské vzpoury stojí nedaleko v lese kámen, na němž je vytesán kříž. Říkává se mu také Adámek.

LESY BABÁLY

Před dávnými časy kolem vesnice Olešné táhlo veliké vojsko. Za jakých to bylo válek už nikdo neví. Pověst ale vypráví, že když obyvatelé vsi vojáky spatřili, zděsili se a hned začali přemýšlet, kam utečou. Nakonec se rozprchli do okolních lesů. Netušili však, že právě těmi lesy má vojsko namířeno. Když procházeli kolem jejich skrýší, zem se trásla pod jejich pochodem a drsný vojen-

ský zpěv naháněl hrůzu. Nakonec však vojáci vyšli z lesa a hluk se postupně vzdaloval. Vystrašení lidičkové počali vyskakovat s křoví a vzpamatovávat se. Jedni druhých se ptali: „Tak co, báli jste se?“ A ti jim odpovídali: „Ba báli!“ Tak se na památku té události ony lesy dodnes jmenují Babály.

OHNVÉ PRASE

Ve vesnici Rohozná, ostatně jako v každé správné vesnici, koná se jednou za čas posvícení. Sedláci se pak v pozdních hodinách vracejí do svých domovů, a protože mají často značně vypito, může se jim zdát, že vidí všelijaké podivné věci a přeludy. Na jednom takovém přeludu se však všichni podivuhodně shodují, stejně jako se shodují, že ho každý z nich viděl přesně o půlnoci. Je to zjevení vskutku podivuhodné.

Tak se jednou zase stalo, že mladý chasník si mašíroval domů přes náves, a jak moc nedbal na čas, usadil se na lávce, pod kterou protéká malá stružka. Brzy se ponořil do tiché dřímoty. Kulatý měsíc mu svítil do tváře.

Ze spánku ho vytrhlo hlasité zakvičení. Ve stejnou chvíli začaly hodiny na kostelní věži odbíjet dvanáctou. Chasník se podíval pod sebe do strouhy a velice se polekal. Ve vodě se zmítalo hořící prase a snažilo se dostat nahoru na břeh. Než si sedlák stihl promnout oči, prase vyskočilo a uhánělo po silnici rovnou ke kostelu, kde zmizelo ve tmě. Chasník už si chtěl oddechnout, že zjevení je pryč, když vtom uviděl, jak ohnivé prase zdolává špici kostela. Tam se pohodlně usadilo a čekalo, až dobije dvanáctá. Když se tak stalo, prase bez upozornění vyskočilo a s trojitým saltem přistálo zpět do strouhy, kde se zprvu objevilo. Jakmile dopadlo do vody, jako by se vypařilo. Nebylo po něm ani vidu ani slechu. Chasníkovi trvalo dlouhou chvíli, než se alespoň trochu vzpamatoval. Nu což, jistě není ani první ani poslední, kdo tento prapodivný výjev spatřil.

LES HANZALKA

Za vesnicí Batelovem stojí odjakživa velký hustý les jménem Hanzalka. Lidé se tam dodnes bojí chodit. Proč mají z místa takový strach, o tom vypráví tato pověst:

Les kdysi obýval zlý a velice zákeřný loupežník. Když viděl kořist, jako by neznal sám sebe. Navíc byl naprosto nepolapitelný. Okradl a zabil tolik lidí, až se říkalo, že někde musí mít nashromážděný velký poklad. Nakonec se lidé z okolí domluvili a poslali do lesa vojsko. Nic naplat, před oddílem ozbrojených mužů nemá ani nepolapitelný loupežník nejmenší šanci. Nezbylo mu, než se vzdát.

Lidé s ním provedli krátký proces. O dva dny později ho pověsili na vrchu nedaleko Hanzalky. Mysleli si, že budou mít konečně pokoj. To ale netušili, že loupežník se přeci jenom vrátí. Jeho duch od té doby každou noc, když odbíjí dvanáctá, obchází les a hledá svůj ztracený poklad. Když hodiny dobíjí, zmizí přízrak v mlze.

ZLÝ GEIGER

Už je to dlouho, co ve vesnici Batelově byl zámeckým správcem jistý zlý pan Geiger. Byl opravdu velice krutý, proto ho nikdo neměl rád. Byl tak neoblíbený, že si leckdo přál i jeho smrt. Geiger to samozřejmě dobře věděl, a protože byl také tak trochu podivín, rozhodl se, že si ze všech udělá dobrý den.

A tak jednoho rána, když šla služka dát Geigerovi snídani, našla jej ležet jako by mrtvého. Pohřeb se konal za dva dny. Na poslední rozloučení s ním přišli všichni více z povinnosti, než z žalu. V půli obřadu se však začala rakev pomalu otvírat a Geiger z ní vyskočil úplně živý. Všichni se tak vyděsili, že z kostela utekli. Geigerovi to však nestačilo. Vylezl na vysokou zvonici a hlasitě se smál. Dole na hřbitově zavládla panická hrůza. Geiger se smál víc a víc, až najednou ucítil v srdci ostré píchání a skolil ho infarkt, takže spadl z věže jako zralá hruška.

Na jeho opravdový pohřeb již nikdo nepřišel. Lidé se od té doby báli vycházet z domu, neboť se obávali, že Geigerův duch se jim bude mstít i po smrti. Nakonec se pro svůj vlastní klid rozhodli, že jeho mrtvole useknou hlavu a pohřbí ji na jiné místo, co nejdál od těla. Od té doby se říká, že Geigerovo tělo chodí po Batelově a hledá svoji hlavu.

DVA PSI*

Gregor pracoval v lese, ale skromný výdělek stěží stačil na uživení jeho ženy a syna. Naskytla se však příležitost dalšího výdětku, úřad ponocného. Tak by mohl přilepšit i rodině. Každou noc poctivě hlídal, aby ves nepotkalo neštěstí. Obec postavila ponocnému boudu jako úkryt před nepříznivým počasím. Bouda stála poblíž hřbitova.

Byla noc jako každá jiná, ale přece hodina chyběla do půlnoci, ponocný odtroubil jedenáctou a šel odpočívat do své boudy. Na kostelní věži odbila dvanáctá hodina a ponocný také zatroubil, dnešní službu měl za sebou. Už, už chtěl jít domů, když tu uslyšel ze hřbitova podivné zvuky. Starat se o klid byla jeho práce a tak se rozhodl jít za zvuky. Otevřel vrata hřbitova a uviděl dva velké psy jak se rvou, až z nich chlupy lítají. Trochu se bál, ale přesto přistoupil blíže a na psy zavolal: „Potvory jedny ani v noci nedáte pokoj!“ A mávl po nich holí, aby je rozehnal. V tu chvíli se oba psi proměnili v chlapy a donutili Gregora k slibu, že neřekne nikomu co viděl. Oba chlapi pak zmizeli. Rozechvělý a na půl mrtvý se Gregor vrátil domů a tam se mu rozsvítilo. Vždyť to byli dva sousedé, co se za života pořád hádali, a tak ani po smrti neměli klid. Gregor se tak tak dočkal rána. Na jídlo neměl chuť, zaříkávání ani bylinky nepomohly, ale než naposled zavřel oči, zavolal si kněze a nikdo dodnes neví, co duchovnímu řekl. Po pohřbu kněz vykropil hrob Gregora a také hroby obou sousedů svěcenou vodou. Snad teď konečně najdou klid.

O MARTINU CEJNAROVĚ*

Znamení na kameni, který stojí poblíž Batelova, napovídá kdo byl a co dělal Martin Cejnar. Po stranách kříže je kolo od vozu, stočené opratě a jméno s letopočtem 1650. Ano, Martin Cejnar byl forman a na tomto místě roku 1650 zahynul.

Kolem Čeňkova kdysi jezdily formanské vozy se sukнем z Jihlavy do Rakous a zpět se vracely se solí. Krajina je zde kopcovitá, a tak často i dva páry těžkých koní měly co dělat, aby zvládly náklad. Těmito cestami jezdil i Martin Cejnar. Byl to prý člověk chamtivý a nevládný, věčně zamračený a k tomu ještě velmi prchlivý. Ledacos lidé přehlédnou, ale jak zacházel se svými koňmi, to mu měli všichni za zlé. Nakládal na vůz více, než mohli utáhnout, a když po-

tom nemohli do kopce, klekl si a švihal je bičem, až z nich žíně lítaly. Jeden z Čeňkovských hospodářů, který už se na to nemohl dívat, přiskočil k Cejnarovi, aby zadržel jeho ruku, která opět zdvihala bič. Rozezlený Martin se po něm ohnal bičem. „Jen aby se ti ten tvůj vůz taky nestal hrobem,“ pomyslel si hospodář.

Zrovna přelo a sůl ve voze ztěžkla. Když se koně v kopci zastavili, Cejnar seskočil z kozlíku a začal je bezhlavě švihat. Koně zabrali z posledních sil, loukotě zapraskaly a vůz se začal převracet na hospodáře. Chtěl uskočit, ale nestihl to. Ráno ho našli sousedé zasypaného solí. Byl už mrtvý.

ČERTOVO KOPYTO*

V lese poblíž Batelova je otisk čertova kopyta.

V tomto kraji žil kdysi krejčí, který „bral lidi na hůl“. Pokaždé, když mu někdo přinesl látku na sešití, tak si kousek nechal. Když vtom se u něj jednou zastavil čert a řekl mu: „Hele krejčí, konec zlatých časů, už ses nakradl dost. Musím si tě odnést.“ Ale krejčí že ne a ne a nakonec čerta usmlouval ještě na rok.

Za rok si pro něj čert přišel, ale krejčí že chce poslední přání: „Postav do svítání hrad!“

Krejčí vypustil kohouta dřív, ten zakokrhál a čert upustil poslední kámen na zem, odrazil se od něj a zmizel v pekle. Krejčí už nikdy nešidil.

Otisk čertova kopyta je na kameni dodnes.

BEZHlavý PES*

Asi na půl cesty mezi Batelovem a Rácovem prý straší. Po polích se zde prohání bezhlavý pes. Jednou, když se řezník se svým psem vracel domů z obchůzky, kde dojednával s hospodáři koupi dobytka, ještě se zastavil v hospodě na jedno pivo a o půlnoci se vydal na cestu domů. Když se mu nějak začaly plést nohy, chtěl si odpočinout. Ale právě tady si na něj počkali zloději. Obrali ho o všechny peníze a pak ho zabili, ani psa neušetrili. Právě opilci, kteří se vracejí tudy domů, prý viděli bezhlavého psa, jak běhá po poli.

O HUSITECH POD ROŠTEJNEM*

Když Husité táhli přes Moravu, sváděli drobné bitky se střídavými úspěchy. K jedné z nich došlo u Horních Dubének u Počátek, kde obléhali Janštejn. Částečně ho pobořili. Za své vzaly i věž a opevnění. Z vyvýšeniny nad hradem uviděl Jan Hvězda hlouběji v lesích další hradní věž. Patřila hrádku Roštejn. Husité se radovali, pro jistotu se rozdělili na dvě skupiny a vydali se směrem k Roštejnu. Jedni dorazili do Doupí a druzí do Třeštic. Obě skupiny minuly hledaný hrad.

Každým rozhodnutím by ale zpomalili vlastní postup a tím by způsobili odkrytí pravého křídla hlavního uskupení. Proto raději táhli dále na Moravu. Tak byl hrad Roštejn ušetřen zkázy.

DOLOVÁNÍ STŘÍBRA U ROHOZNÉ*

Jednoho podvečera se vracel hospodář s koněm z pole domů. Projížděl kolem malých křížků. Překvapila ho rychle houstnoucí tma. Ještě že tu cestu dobře zná, utěšoval se. Na krok nebylo vidět. V tom okamžiku z ničeho nic spadl i se zvířetem do veliké a hluboké šachty. Byla kolem dokola zarostlá vysokou trávou. Byť je to k nevíře, přehlédl ji. Bolestný výkřik a řehtání koně se nesly z jámy. Pak nastalo ticho, široko daleko ani živáčka, jen sýček, posel smrti, se chvílemi ozval.

Hospodář už se v hospodě ani na poli nikdy neobjevil.

DIVOŽENKY*

Sedlák Sova měl statek u Rohozné. Jednou šel okolo lesa, když tu k němu přišla divoženka, aby ji prý vzal k sobě, že u něj hospodářství zastane, ale pod podmínkou, že ji nebude vzdorovat. Sedlák tedy souhlasil. Pracovala dobře, nedělala truci, až jednou v létě šla posekat ještě zelený oves a sama ho potom ve stodole vrstvila a vodou kropila. Sova lomil rukama, že přijdou o úrodu, ale nevzdoroval. A tu začaly padat kroupy a všem sousedům úrodu potloukly, a když u Sovů začali mlátit, měli samý pěkný oves.

MARÍNA*

Ve sklářských hutích v Počátkách vedl všechny peněžní záležitosti „klásmistr“. Peníze ukládal a vybíral v telčské bance. Každou sobotu posílal do města svou pomocnici Marínu pro peníze na výplatu huťáků. Cesta do Telče vedla hustými a hlubokými lesy. Marína chodila bez doprovodu, byla statečná, chytrá a hezká. Nikdy se nic nestalo, až jednou se objevili v lesích loupežníci.

Vyhlídlí si, kudy Marína chodí a kdy se vrací s penězi na hutě. Přepadli ji a kde že má peníze. Marína volala o pomoc, ale nikoho se nedovolala. Ukazovala, že nic nemá, že má kapsy prázdné, ale loupežníky to ještě více naštvalo. Nakonec nebohou dívku zabili a po důkladné prohlídce našli jen několik málo drobných krejcarů v Marínině váčku a zklamáni utekli z místa vraždy.

Klásmistr měl o Marínu strach. A tak když se dlouho nevracela, poslal jí na-proti dva silné šlajfíře. Vrátili se smutní, jen s její mrtvolou. Ale také s penězi. Marína je měla schované ve svých bohatých vlasech spletených do vrkoče.

Klásmistr dal na památku Maríny na tomto nešťastném místě postavit kámen.

O RARÁŠKOVI*

Když si ras vedl právě koupeného koně domů, bylo mu divné, že mu ho ten sedlák dal tak levně, když je ten kůň zdravý, mladý a hezký. Když byl kůň ve stáji sám, bylo slyšet bouchání, frkání a hrabání. Když ale někdo do stáje vešel, všechno přestalo a kůň byl jako ovečka, jen z něho pěna kapala.

Až jednou se podařilo rasovi nepozorovaně nahlédnout do stáje a co neviděl: rarášek seděl na koni a rajtoval, až se kůň sotva země dotýkal. Ras vešel do stáje a povídá: „Takhle jsme si to kamaráde neujednali, abych já krmil a ty jezdil. Do teď jsem krmil já, teď budeš ty krmil a já jezdit.“ Vzal koně a uvázal ho u stromu nedaleko stáje. Když koně potřeboval, tak si pro něj došel, o krmení se nestaral a kůň měl stále co žrát. Až jednou si ras řekl: „Takhle to přece dál nejde, když koně zabiju, zůstane mi rarášek.“ A tak vzal koně a na trhu ho prodal.

TAJNÉ CHODBY NA BATELOVĚ*

Na statku u Povolnových mají na zahradě kamenný sokl, a když prší, tak jsou pod ním slyšet podivné hlasy. Dříve na tomto místě stával klášter, ale za některé z válek ho někdo zbořil. Kdo to byl, to se dodnes neví. Ještě dnes, když prší nebo je velká voda, tak je dole pod soklem slyšet hučení, ale nikdo se ještě neodvážil podzemí prozkoumat. Na Batelově prý nějaké takové chodby existují u starších domů, ale žádné plánky nebyly nalezeny.

O OHNÍCH ŽIVOTA**

Po velikých válkách sužovaly zbídačené obyvatelstvo epidemie. Nejobávanější nemocí byl mor. Kdo morem onemocněl, věděl, že je to konec. Léky nebyly a nemoc postupovala velice rychle. Stačilo několik dnů, někdy i hodin. Kdo se nemocného dotýkal, taky onemocněl. Na nemoc vymíraly celé rodiny, někdy i vesnice.

Stejně tomu bylo po třicetileté válce. V polovině sedmnáctého století v Těšenově a v okolních vesnicích vypukl mor. Podlehli mu téměř všichni obyvatelé. V celém Těšenově zůstal jediný člověk, který přežil. Když se vzchopil ze všech přestálých hrůz, vyšel jednou večer na kopec, kde se dodnes říká Na vrších, a zapálil veliký oheň. Sledoval okolí, jestli si někdo ohně všimne a odpoví.

I v nedaleké Rohozné přežil pouze jediný člověk. Všiml si vatra na kopci a odpověděl také ohněm. Tak si dávali každý večer ohněm znamení, že ještě žijí. Navštívit se báli, aby se nenakazili.

Když byly později zlikvidovány pozůstatky moru a další nákaza už nehrozila, přivedli si oba do svých vsí nové manželky. Po nich přišli další obyvatelé. Stavení a chlévy vykouřili, začali obdělávat pole a život šel dál.

O večerních ohních jako znameních života vypravovali babičky a dědové vnoučatům, a tak se ta pověst uchovala až do našich časů.

O CVILÍNKU**

Za Černovem se kdysi těžilo stříbro. Najednou ale začal ze skály vytékat silný pramen. Tekl do dolu, a ten se začal naplňovat vodou. Černovští si nevěděli rady. Zkoušeli pramen ucpat, ale nešlo to.

Vtom šel okolo pláteník. V koši mu ze všeho zboží zbylo už jen nejhrubší laciné plátno – říkali mu cvilink. Prodal ho černovským a ti s ním zkusili ucpat pramen. A povedlo se! Voda přestala stoupat.

Zůstal pouze rybníček na místě zaplaveného dolu. Na památku té události se mu dodnes říká Cvilínek.

O BEZEDNÉM DOLE**

Kousek za Černovem je lesík a v něm hluboká jáma. Za starých časů se vypravovalo, že na tom místě byla hospoda.

Jednou se konala v hospodě veliká slavnost, při níž se hrálo a tančilo. Když bylo však veselí v nejlepším, pod podlahou to zapraskalo a celá hospoda se propadla do země. Jáma, která po ní zůstala, je prý bezedná.

V okolí se našlo stříbro, ale havíři se tam báli kutat. Někdy prý totiž bývalo z jámy slyšet hudbu a výskající hlasy, to prý zní tanec ze zaniklé hospody.

O ZANIKLÉ OBCI JISTEBNICE**

Směrem ke dvoru Brajnerov, nedaleko dnešního Těšenova, prý ještě začátkem minulého století bývaly vidět na čerstvě zoraném poli tmavé obdélníky – obrysy bývalých stavení dávno zaniklé obce Jistebnice.

Stávala v těch místech od nepaměti, ještě dávno před tím, než vznikl Těšenov. Zanikla prý na počátku čtrnáctého století, když začínala stoletá válka. Krajem táhly tlupy vyhladovělých žoldnéřů. Běda vesnici, která jim přišla do cesty. Vojáci ji vydrancovali, obyvatele povraždili a vesnici zapálili.

Stejný osud potkal i Jistebnici. Obyvatelům se naštěstí podařilo utéci, tím si zachránili holý život, ale chalupy byly vypáleny a drancující vojáci odnesli všechno, co mělo nějakou cenu.

Nebylo to poprvé. Vesnice ležela u cesty a byla všem, co tudy procházeli, na očích. Tentokrát se ale obyvatelé už nevrátili. Někteří odešli do jiného kraje, jiní se usadili v nedaleké vsi Těšenov, která nebyla u cesty a schoulená v údolí pod kopcem skýtala větší bezpečí.

Zůstaly jen rozvaliny domů a rybník, který se dodnes má správně jmenovat Jistebník. Ale časem se pro něj vžil název Dlouhý.

O HAMERSKÉ LUCERNĚ**

Poblíž Horní Vsi stával kdysi hamr. Potom ho zrušili, ale formani, kteří tudy jezdili do Pelhřimova na trh, vídali v těchto místech podivný výjev: v místech, kde byla cesta rozbitá a nebezpečná, se před nimi objevilo světlo a provázelo je až na rozcestí za Horní Cerekev. Tam zmizelo.

Lidé tomu podivnému strašidlu říkali „hamerská lucerna“ a měli je rádi. Nikomu totiž neublížovalo. Alespoň dokud k tomu nemělo vážný důvod. Říkalo se totiž, že nemá rádo, když se k němu někdo chová neuctivě.

Jeden kočí začal prý na ducha ošklivě pokřikovat. Světlo zmizelo, ale vzápětí dostal takový pohlavek, že sletěl z kozlíku na zem. Sice k tomu někteří dodávali, že spadl proto, že se podíval v hospodě hluboko do džbánu a neudržel se na kozlíku, ale kdo ví.

Když se z cesty stala silnice, po níž začala jezdit auta, hamerská lucerna zmizela. Ale ne docela.

Ještě dnes byste mohli slyšet z úst starých lidí slyšet na adresu nějakého rozjívence pohrdavou poznámku: Ty strašidlo jedno hamerský!

O VÁLCE PRUSKO–FRANCOUZSKÉ**

V době prusko–francouzské vojny v roce 1813 se dostali vojáci obou zneřáčených stran až do vesnice Těšenov. Vypravuje se, že proti sobě stříleli dva vojáci z půdy domů čp. 13 a čp. 18 okénky ve štítu přes celou náves. Vyštěřili – a bohužel také trefili. Občané našli na půdách už pouze jejich mrtvoly. Od té doby Těšenov dvakrát celý vyhořel. Naposledy v roce 1893. Všechny chalupy byly nově postaveny. Ale okénka štítů domů č.p. 13 a 18 na sebe opět hledí přes těšenovskou náves. Obyvatelé jen doufají, že střílet se z nich už nikdy nebude.

O STŘÍBRNÝCH KVĚTECH**

Jednou pozdě večer pásl mladý pacholek krávy pod Křemešníkem. Byl den svatého Jana Křtitele, kdy nabývají moci čary a kouzla. Mládenec se kouzel bál, ale ještě více se bál svého zlého a lakomého sedláka. Teprve když uslyšel zvonit klekání, rozhodl se, že požene domů. Tu se před ním najednou objevila krásná, bíle oděná panna. Lekl se jí, ale když mu vlídně pokynula, uklidnil se. Ptala se ho, co tu dělá. Vyprávěl jí ochotně o svém trpkém životě. Víla ho litovala a otevřela dlaň a na dlani jí vyrostla překrásná stříbrná květina. Darovala jí pasáčkovi, aby si pomohl z bídy. Mladík neznal cenu krásné květiny. Zastrčil si ji za klobouk a hnal stádo domů. Lakomý sedlák si ale vzácného květu hned všiml a ptal se pacholka, odkud květinu má. Ten vylíčil vše podle pravdy. Sedlák se rozhodl, že klenot mládenci vezme. Počkal, až pasáček usnul a polehounku vytáhl stříbrný květ z jeho kloboučku. Jaké však bylo jeho zděšení, když se vzácná květina proměnila v jeho lakomé zlodějské ruce v obyčejný bodlák.

O ZALOŽENÍ NOVÉ VSI**

Budu vám vyprávět pověst od starých lidí. Je-li pravdivá nevím.

Směrem od Horní vsi k Horním Dubenkám je v lese zřícenina hradu Janštejna. Pod hradem stávala vesnička Bražka – dodnes se tam říká „V Bražkách“. Na západ od ní stála vesnička Kuchlinka a na východ vesnička Lhotka – dodnes

se v těch místech říká „Ve Lhotách“ a „Na Kuchlinkách“. Kromě názvů se však zachovaly ještě studánky a pozůstatky hliněných nádob v zemi.

Když tudy táhla napoleonská vojska, vypalovala vesnice. Obyvatelé těchto tří vesniček se rozutekli do lesů a schovali se. Když vojáci odtáhli, lidé se vrátili a usadili se v dolině, která byla mezi třemi původními vesnicemi. Byl tu potok a rybník, dolina byla chráněna před větry a nepohodou. Zvolili si mezi sebou starostu a ten nazval to místo Nová Ves.

Od těchto dob nese ta vesnice toto jméno až do dneška.

O ERBU HORNÍ CEREKVE**

Víte, jak se dostala kančí hlava do hornocerekevského erbu? To prý bylo tak:

V kotlině mezi Jelením a Hřbitovním vrchem se kdysi zalíbilo nějakému Líčkovi a založil zde osadu Líčkovice. Byl to velmi silný a odvážný chlapík, který se nikoho a ničeho nebál. Jednou, když odpočíval po práci na poli u lesa, překvapil ho velký kanec, který na něj znenadání zaútočil. Zbraně ležely daleko. Ale Líčka se nezalekl a uškrtl kance holýma rukama. Na památku toho siláckého kousku začal pak poznamenávat všechny svoje věci obrazem kančí hlavy. A osada, která vznikla na místě jeho zápasu s divokým zvířetem, dostala kančí hlavu do svého erbu.

O LAKOMÉM SLÁDKOVI Z CERKEVSKÉHO PIVOVARU**

Na cerekevském pivovaru sídlil kdysi velice bohatý a lakomý sládek. Chasa se u něj měla špatně, ale jemu bylo peněz pořád málo. Nakonec si zavolal čerta a slíbil mu svoji duši, když mu naplní zámecký rybník po hladinu zlatými penězi. Čert slíbil. Ale ani v pekle tolik peněz neměli a Lucifer pro neuvážený slib čerta huboval. Na zemi se z toho strhla náramná bouře a vichřice. Okolo zámeckého rybníka rostla spousta akátů. Byl už podzim a akáty byly obsypány zlatými lístky. Vítr je serval a zasypal jimi hladinu zámeckého rybníka. Ráno viděl lakomý sládek na hladině lesklé zlaté penízky. Zaradoval se, že čert splnil svůj slib a rozběhl se k rybníku pro slíbené bohatství.

Ale na okraji hráze mu uklouzla noha, svalil se do vody a utopil se. Touha po zlatě ho stála život. A čert strčil jeho duši k ostatním lakomcům.

O POKLADU V PODZEMNÍ CHODBĚ**

Kroniky i staří obyvatelé Horní Cerekve vám dosvědčí, že pod vesnicí vede spousta podzemních štol a chodeb. Vedly z cerekevského zámku a radnice do Horní Vsi, kde byla panská tvrz a také do lesíka Pláňava. A pověst vypráví, že v jedné z těch chodeb je dodnes schovaný poklad.

V pohnuté době před bitvou na Bílé Hoře patřil cerekevský zámek Albrechtu Šebestiánu z Léskovce. Poddaní ho nenáviděli, byl krutý, lakomý a navíc byl věrný vídeňským Habsburkům a nepřítelem všech nekatolíků. Nakonec musel před vojskem nekatolických pánů utéci. Utíkal na kvap, proto si s sebou mohl vzít jen malou část svého majetku. Zbytek cenností ukryl za pomoci svého rychtáře v jedné z podzemních chodeb pod cerekevským zámkem. Jen on a rychtář o pokladu věděli.

Ale rychtář byl věrný Čech a nechtěl, aby se zrádný pán mohl ze svého majetku opět těšit. Sotva tedy pán uprchl, přenesl s několika poddanými poklad na jiné bezpečné místo. Ale pak přišla vojna a rychtář padl. Padli i ostatní, kteří znali místo úkrytu. Pán se vrátil, ale ani on svůj poklad už nenašel.

Chodby se časem zřítily, z části je zasypala zem, z části je zalila voda. A dodnes snad v některé z nich leží pohřbený poklad Albrechta Šebestiána z Léskovce, který nepřinesl štěstí ani jemu, ani nikomu jinému.

NA KLEKTAVCI**

Odedávna to bývalo pěkné pole mezi Těšenovem a Řeženčicemi. Nejlépe se na něm dařilo bramborám. Patřivalo sedlákovi, u něhož kromě čeledína a děvčky sloužil asi desetiletý chlapec, úplný sirotek. Sedlák se ho ujal, ale zadarmo to nebylo. Kluk musel pomáhat, co mu síly stačily.

Na podzim se dobývaly a svázely brambory. Čeledín rozoral brázdy, za ním šli ženy a sbíraly do košíků brambory a sypaly je na vůz. S nimi byl i Kuba – tak se chlapec jmenoval. Večer byl utahaný od vysypávání košíků a celé tělo ho bolelo. Těšil se, že bude moci jít spát, ale sbíralo se dokud bylo vidět a teprve potom čeledín odvážel vozy jeden po druhém domů. A u těch posledních musel někdo počkat. Kdo? Inu – Kuba, kdo jiný!

Neodvážil se odmítnout, ale strašně se na poli po tmě bál. Čeledín odvezl předposlední řůru. Kubovi byla zima, trápil ho hlad a vzpomněl si na všechny strašidelné příběhy, které slyšel vypravovat: o světýlkách, hejkalech, divých ženách...

Najednou uslyšel divný zvuk. Nerozpakoval se a hup – a už byl v koruně staré jabloně na kraji pole. Dobře udělal. Na pole přiběhlo stádo divočáků i se starým kňourem a bez bázně začalo spásat zbytky brambor. Večer se pomalu nakláněl blíž noci.

V Kubovi byla malá dušička, ani se na stromě nepohnul, snad se bál i dýchat. Byla to věčnost, než se na polní cestě ozval rachot přijíždějícího vozu. Divočáci zpozorněli – a zmizeli, jako když do nich střelí.

Čeledín se díval po Kubovi, ale nikde ho neviděl. Teprve na opakované zavolání se ozval ustrašeným hláskem z jabloně. „Co tam děláš ty kluku,“ divil se čeledín. „Koukej ať si dole, jinak tě tam nechám přes noc.“

„Proboha jen to ne! Já sem se jenom strašně bál, když sem přišli klektavci a strašně klapali zubama.“

Čeledín se smál, jak si Kuba přejmenoval divočáky. Vypravoval o tom doma hospodáři i chasě a od té doby se tomu poli říká „Na klektavci“.

POZNÁMKA:

* Pověst je převyprávěna místním sběratelem panem Tauschem z Batelova

** Pověst je převyprávěna místní sběratelkou paní Mülhaldlovou z Horní Cerekve

OBSAH

Vražda služky	5
Horymír a Barborka	5
Studánka Páně	6
Podivná skála	7
Dudákův kámen	8
Kryštof z Budštejna	8
Čertův hrádek	9
Šibenice na Strašimi	10
Zabitá nevěsta	10
Plačtivá louka	10
O pověrčivém mlynáři	11
Duch s klíčem	11
Veselá	12
Čert	12
Balekův mlýn	13
Rybník Hladov	13
Den duchů	14
Krvavý rybník	14
Vesnice Pavlov	15
Divé ženy	15
Les Holejtna	16
Cerekevský poklad	16
Hroby vojáků	17
Ohnivý pes	18
Balekovo peklo	18
Libkova voda	18
Prášivá Veselá	19
Ještěnice	19
Adámek	20
Lesy Babály	20
Ohnivé prase	21

Les Hanzalka	21
Zlý Geiger	22
Dva psi	23
O Martinu Cejnarovi	23
Čertovo kopyto	24
Bezhlavý pes	24
O Husitech pod Roštejnem	25
Dolování stříbra u Rohozné	25
Divoženky	25
Marína	26
O raráškoví	26
Tajné chodby na Batelově	27
O ohních života	27
O Cvilínku	28
O bezedném dole	28
O zaniklé obci Jístebnice	28
O hamerské lucerně	29
O válce prusko–francouzské	30
O stříbrných květech	30
O založení Nové Vsi	30
O erbu Horní Cerekve	31
O lakomém sládkovi z cerekevského pivovaru	31
O pokladu v podzemní chodbě	32
Na Klektavci	32
Obsah	34

POVĚSTI A PŘÍBĚHY Z KRAJE POD KŘEMEŠNÍKEM

Jakub Mařík, Markéta Dlouhá, Barbora Kopencová, Lutfia Gabarinová,
Jakub Volf a Martin Fürst

Vydalo Soukromé reálné gymnázium Přírodní škola, o.p.s.
Spořičká 400/34, 184 00 Praha 8 – Dolní Chabry, tel.: 02/8544563
e-mail: prirodniskola@atlas.cz, <http://www.osf.cz/prirodni.skola>
v Praze, 23. září 2001 (elektronická verze)